



Børnehuset Jordbærmarken

Den styrkede læreplan



Indholdsfortegnelse

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG	03
Børnesyn	05
Dannelse og børneperspektiv	07
Leg	09
Læring	11
Børnefællesskaber	13
Pædagogisk læringsmiljø	15
Samarbejde med forældre om børns læring	16
Børn i udsatte positioner	18
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	20
Inddragelse af lokalmiljøet	21
Fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø	22

DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	24
Alsidig personlig udvikling	24
Social udvikling	25
Kommunikation og sprog	27
Krop, sanser og bevægelse	28
Natur, udeliv og science	30
Kultur, æstetik og fællesskab	31
Evalueringskultur	33



Det Pædagogiske Grundlag

Jordbærmarken er en integreret institution med plads til ca. 40 vuggestuebørn og 80 børnehavebørn. Når vi har fuld kapacitet, beskæftiger vi ca. 26 medarbejdere, som varetager opgaver som almen pædagogik, forældresamarbejde samt pædagogisk udvikling og vejledning. Den demografiske sammensætning i huset afspejler nærområdet og det er naturligt for os, at børnene tidligt i livet indgår i differentierede fællesskaber, hvor mangfoldighed er en del af hverdagen. For os at se er netop dette et positivt bidrag til børnenes forståelse af sig selv og deres omverden.

Jordbærmarkens faglige fundament hviler på NPRP (neuropsykologisk relationel pædagogik), samt de 8 grundpiller i ICDP (International Child Development Program). ICDP bruges i dagtilbud i hele Syddjurs Kommune som en fælles pædagogisk referenceramme.

ICDP er et [teori- og evidensbaseret](#) program, der sigter mod at øge kvaliteten af samspillet mellem børn og voksne. Programmets grundlæggende mål er at gøre voksne mere lydhøre over for børns behov, samt forbedre de voksnes evne til at møde dem på børnenes egne præmisser.

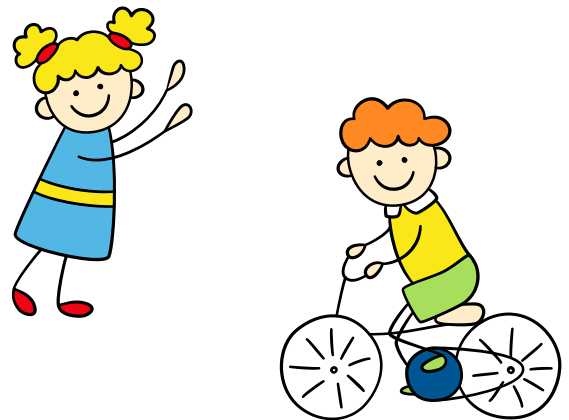
NPRP bygger på viden om barnets neuropsykologiske udvikling med særligt fokus på tilknytning og traumas betydning for dets sansemæssige, følelsesmæssige og kognitive udvikling. Vi arbejder i Jordbærmarken med en fælles læringsproces på dette område og udvikler på den baggrund et fælles fagsprog, der styrker vores måde at opbygge og indgå i den daglige pædagogiske praksis.



Læsevejledning

Det er med afsæt i ovenstående faglige og teoretiske ståsted, kerneopgaven har rod og derfor også herudfra denne læreplan er udarbejdet. Derfor vil der undervejs være henvisninger til teori og praksiseksempler i beskrivelsen af de områder, der ifølge Den Styrkede Læreplan skal beskrives i det fælles pædagogiske grundlag. I denne læreplan beskrives punkterne som følger:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg
4. Læring
5. Børnefællesskaber
6. Pædagogisk læringsmiljø
7. Forældresamarbejde
8. Børn i udsatte positioner
9. Sammenhænge
10. Fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø
11. De seks læreplanstemaer
12. Evalueringskultur

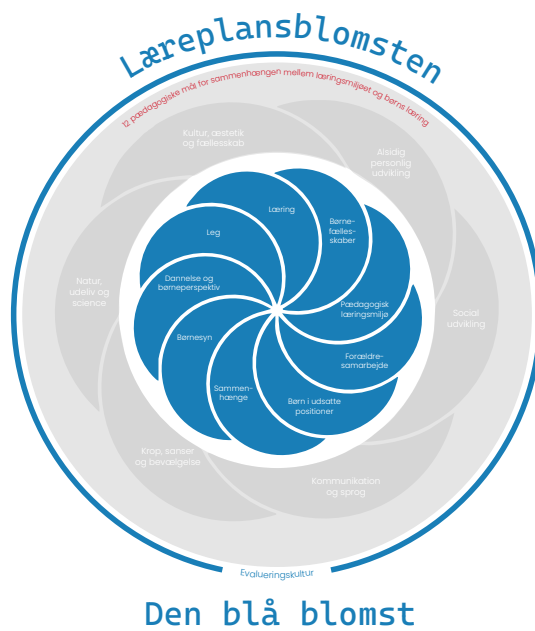


Hvert område i denne læreplan beskrives ud fra 3 hovedpunkter:

- § Lovgivningen
- Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen.
- ☆ Praksiseksempler, som er små glimt fra hverdagen.

Jordbærmarkens overordnede mål med læreplanen er, at den bliver et dynamisk redskab, der bedst muligt sikrer læring, dannelse, trivsel og udvikling for den aktuelle børnegruppe. Det betyder også at praksis hele tiden vil kunne justeres og komme til udtryk forskelligartet, dog altid med afsæt i det fælles faglige fundament.

God læselyst.



Børnesyn

§

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

Fundamentet i vores børnesyn består af to byggesten. Den første byggesten tager afsæt i viden om barnets neuropsykologiske udviklingsbetingelser og betydningen af arv og miljø. I den forbindelse arbejder vi ud fra følgende billede:

Vi tænker på barnets hjerne som værende en have: et lille stykke jord, hvori der ligger frø, der repræsenterer de kompetencer og færdigheder, som barnet har mulighed for at udvikle. Det kan eks. været frøet for sproglig eller social udvikling. Alle mennesker fødes med de samme frø, men hvor disse frø er placeret i "havens" jord, er forskelligt for det enkelte menneske.

Det betyder at nogle frø kan ligge i den lette muldjord, mens andre er helt nede i det hårde lerlag. Hvor meget vand, lys og pleje der skal til, for at frøet kan slå rødder og spire frem, vil altså



handle om placeringen i jorden.

I den forbindelse er barnet afhængigt af, at de voksne rundt om det forstår og kan sikre en differentieret tilgang til arbejdet med dets udvikling. Ethvert arbejde, der skal bære frugt, vil udspringe af en god relation mellem barnet og den voksne, hvor barnet oplever sig trygt og dermed får frigivet overskud til udvikling. Frøene i barnets have næres altså i samspillet med omsorgsfulde voksne, der kan justere sig efter barnets behov og dermed sikre en tryk udviklingsbase. Sådan kan frøene få den rette næring og vokse frem som kompetencer og færdigheder, der former både barnets personlighed og dets gå-på-mod i livet.

Den anden byggesten i Jordbærmarkens børnesyn handler om de medfødte drivkræfter eller rettetheder, barnet har (Tønnesvang, Selvet som Rettethed, 2001). Det er disse drivkræfter, der danner fundamentet for udviklingen og deltagelsen i de fællesskaber, barnet er en del af. Ligesom frøene er også drivkræfterne biologisk forankrede og aktiveres uanset kultur og social status som følgende:

Se mig, som den jeg er: Alle børn er født med et grundlæggende behov for at blive set, hørt og forstået. Dette ses ved, at barnet giver udtryk for sine behov med forventning om at blive taget alvorligt.

Lad mig høre til lige som dig: Behovet for at opleve sig som en del af flokken er et grundvilkår for ethvert menneske. Det er derfor en medfødt rettethed eller drivkraft hos barnet at søge mod muligheden for at kunne deltage i fællesskabet, have betydning og kunne bidrage ud fra egne præmisser.

Vis mig, hvem jeg kan blive: Denne rettethed handler om den drivkraft mod rollemodeller og idealer, som betyder, barnet selv søger ud i verden. Barnet vil forsøge at tilpasse sig miljøet, det vokser op i og de værdier og normer, som præger dette. Når nogen tror på, at barnet selv kan mestre noget og barnet oplever at det lykkes, skabes meningsfuldhed.

Giv mig passende udfordring: Heri er barnets medfødte drivkraft og nysgerrighed på at udforske og lære nyt. Implicit heri ligger at nå målet for noget barnet bevæger sig mod at mestre, men det er processen, der er i fokus og læringen finder sted i et understøttende, medspillende modspil.

Disse fire rettetheder og drivkræfter repræsenterer to dimensioner i barnets samlede udviklingsbetingelser; det værende og det lærende. 'Se mig, som den jeg er' og 'lad mig høre til ligesom dig' danner fundament for 'det værende' i barnet. Her udvikles selvværd og følelsen af at blive til 'nogen'. 'Vis mig, hvem jeg kan blive' og 'giv mig passende udfordring', danner fundament for det lærende og styrker barnets selvtillid og følelsen af at blive til 'noget'.

De to dimensioner er gensidigt afhængige, forstået på den måde at den jeg er, danner grundlag for det jeg kan, og det jeg kan, danner grundlag for den jeg er. Vores menneskesyn ses i børnehøjde gennem et fælles mål om, at alle børn både skal opleve en tryk og glædesfuld barndom og lige så væsentligt at barnet oplever at have værdi i sig selv.



I vuggestuen er det særligt vigtig for os, at der altid er en voksen tæt på børnene, som kan være den trygge base, hvorfra de kan udforske verden. Derfor har vi indført begrebet "gulv-voksen." Det betyder at der gennem det meste af dagen er en voksen, som har til opgave at sidde i gulvhøjde og være helt tæt på børnene, så de hele tiden kan søge hen til den voksne, når de er i leg og/ eller har behov for en tryk favn. Vi har også indrettet et hjørne af vores le-geplads til vuggestuebørnene. Dette område er bevidst et lille areal, så voksne altid er tæt på børnene og lette at få øje på og opsøge.



Vi oplever at barnets deltagelse i fællesskabet styrker dets selvfølelse og giver det mod på at være nysgerrig på omgivelserne. For at børnene oplever sig set og inddraget, benytter vi vores daglige samling til, at alle tjekker ind; Altså hvem er her/ er her ikke i dag og hvem har noget på hjerte. På den måde forsøger vi at hjælpe børnene til at få øje på hinanden, men også at give dem en oplevelse af, at nogen ser og møder dem.



Dannelse og børneperspektiv



Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelses-proces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

Når vi arbejder med dannelse i Jordbærmarken, sker det med afsæt i børneperspektivet og barnets forudsætninger for at indgå i demokratiske processer. For at understøtte den naturlige modning af demokratisk forståelse lægger vi gennem hverdagens rutiner og aktiviteter trædesten, som giver børnene mulighed for at øve sig i at indgå i fællesskaber, hvor der kan forhandles og gives plads til egne initiativer.

Dannelse handler for os om det aftryk som sættes i barnet, mens det indgår i dagligdagen og handler ikke så meget om, hvad barnet lærer, men mere om måden hvorpå det lærer. Altså: Hvad lærer jeg om mig selv, mens jeg lærer f.eks. at rydde op eller tage overtøj på. Derfor er den anerkendende tilgang, vi møder barnet med, væsentlig, fordi vores opgave bliver at danne grobund for lysten til at lære nyt og indgå aktivt i fællesskabet.

Med udgangspunkt i vores børnesyn er det grundlæggende for os, at alle mennesker har ret til selvbestemmelse, og at dette er forudsætningen for en sund dannelsesproces. Det er altså barnets ret at udvikle egen autonomi samt definere grænser, behov og ønsker. Vi ønsker at 'gøde' processen hen mod at mestre selvbestemmelse bedst muligt og vores afsæt i dette arbejde funderes, igen inspireret af Jan Tønnesvangs 'Kvalificeret Selvbestemmelse', på følgende to trædesten:

Sensitivitet: Dette handler om, at barnet lærer selvkontakt; at kunne regulere sig, mærke sig selv og udtrykke egne grænser og behov. Derfor starter udviklingen af selvbestemmelse også her.

Socialitet: Dette handler om, at barnet udvikler sine evner til at deltage i fællesskabet ved bl.a. at tilegne sig grundlæggende handlemønstre og lære sociale spilleregler og adfærd, der er dominerende for den kultur, barnet er en del af.

Begge dele, 'Sensitivitet' og 'Socialitet', udvikles gennem interaktioner med omverdenen og særligt i forhold til primære omsorgspersoner. I Jordbærmarken arbejder vi ud fra en forståelse af, at barnets selvbestemmelse vil koble sig til de frø, der vandes i barnets opvækst. Derfor er det vigtigt for os at vande frøene for sensitivitet og socialitet, så kompetencen til kvalificeret selvbestemmelse kan udvikles, hvilket betyder, at selvbestemmelsen bliver til gavn for både barnet selv og dets omverden.



Netop derfor har vi i den pædagogiske praksis til formål at understøtte barnets muligheder for at kvalificere selvbestemmelsen i fællesskabet, hvilket vi gør ved at vande og gøde de frø, der omhandler refleksivitet og teknikalitet:

Refleksivitet: Her udvikler barnet langsomt evnen til selv vurdering, omtanke og at kunne skifte perspektiv. Det giver barnet mulighed for at tænke nye tanker om årsager til egne og andres adfærd og derved kunne kvalificere sine handlinger og reaktioner på en måde, der matcher det fællesskab og den kultur barnet indgår i.

Teknikalitet: For at kunne udtrykke sig og indgå i fællesskabet, har barnet behov for at mestre kroppen og sproget, men også have en vis forståelse af, hvordan hverdagen og omverdenen rent teknisk fungerer. Barnet udvikler denne tekniske forståelse gennem viden om hvordan ting bruges; eks. at døren kan lukkes og åbnes, eller hvordan låget tages af en madkasse og at farver kan bruges til at tegne på papiret. Forståelsen heraf, i sammenhæng med sproget og motorikken, der understøtter de 3 øvrige områder; (sensitivitet, socialitet og refleksivitet), medvirker til at kvalificere barnets selvbestemmelse.

Vores fokus på børneperspektivet ses i to niveauer: Sagsforholdet og Eksistensforholdet. Sagsforholdet har med den konkrete situation at gøre; hvad var barnets ide med en given leg, hvem havde først den bil, der opstår kamp om eller hvilke krav er det, som barnet har svært ved at håndtere lige nu? Eksistensforholdet stikker dybere, fordi det handler om barnets tilhørsforhold til medarbejderen i den givne situation; føler barnet sig set, hørt og forstået? Gives det mulighed for at deltage ud fra egne forudsætninger og oplever det, at kunne bidrage og være betydningsfuld?

Det er ikke altid muligt for det lille barn at udtrykke sit perspektiv sprogligt, så nogle gange vil det alene være barnets adfærd, der kan tolkes som en afspejling af dets perspektiv i situationen. Vi arbejder med at understøtte såvel sags- som eksistensforholdet på en sådan måde, at alle børn bliver mødt i deres udtryk og oplever at de er accepterede og holdt af – også når noget bliver svært.



De ældste børn øver sig i at lytte aktivt. Det handler om, at vi hjælper dem til at være i fælles dialoger, hvor børnene på skift fortæller, lytter og lærer at spørge nysgerrigt ind til deres kammeraters historier. Her vander vi især frøene for socialitet og refleksivitet.



Vi vil gerne hjælpe børnene til at kunne mærke sig selv og regulere deres egne nervesystemer. Derfor leger vi i ofte lege som kræver hyppige skift i arousal, hvilket betyder at der er en veksle mellem højt og lavt energiniveau. Som eksempler på lege, kan være stopdans, sæbeboble- fanger eller bjørnen sover. Når vi leger disse lege, er vi som voksne bevidste om at være rolige nervesystemer, børnene kan læne sig op ad, mens de øver sig i selv at kunne regulere sig i legen.



Leg



Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

For os er legen central i børnenes dannelse og udvikling, samt som bearbejdning af de oplevelser og erfaringer de gør sig. Derfor skal der altid være plads til børnenes egne lege, som er



spontane og selvorganiserede, men personalet har samtidig ansvar for at støtte og udvikle børnenes leg og legefællesskaber. I nogle tilfælde kan de voksne rammesætte legen, så nye roller og sociale kombinationer kan afprøves. Dette sker bl.a. i form af legegrupper eller ved hjælp af særlige aktiviteter, hvor et fælles tredje kan understøtte, at børnene får succesoplevelser i legen. Dette er også en måde, hvorpå vi kan sikre, at de børn, som måske befinder sig perifert i fællesskabet, kan inddrages og få redskaber til selv at blive aktivt deltagende.

Det er gennem legen, barnet har mulighed for at afprøve og udvikle viden og færdigheder, og ved hjælp af fantasien kan man i legen gøre det, som ikke er muligt i virkeligheden. Det er dog en forudsætning for at kunne lykkes i legen med de andre, at udviklingen af alderssvarende lege- og samspilsfærdigheder gives gode vækstbetingelser. Vi arbejder med afsæt i den forståelse, at sådanne færdigheder ikke vokser frem ved naturlig modning, men skal gødes og udvikles i en tryk tilknytningsrelation.

Legefærdigheder: Barnet skal over tid kunne opbygge små handlingssekvenser, som, når de sættes sammen, skaber et handlingsforløb. Først sker dette gennem barnets egen "alene-leg", siden parallelt og endeligt i samspil med andre.

Samspilsfærdigheder: Dette omhandler de adfærdsformer barnet skal tilegne sig for at kunne indgå i legende samspil med andre. F.eks. skal barnet mestre at holde opmærksomheden, at indgå i turtagning, at regulere sin energi og at kunne aflæse og justere sig til den andens indspil i legen.

Barnets udvikling stimuleres gennem forskellige legekategorier. For at sikre denne udvikling gennem leg giver vi barnet mulighed for, at det gennem sit daginstitutionsliv indgår i både fantasileg, rolleleg, konstruktionsleg, risikolege, regellege og motoriske lege. Vi giver ligeledes plads til den leg, der findes i relationer og som kan opstå i samspillet barn/voksen og barn/barn.

Det er naturligt for os at være deltagende og tage børneperspektivet på en måde, der støtter barnets udvikling af færdigheder og kompetencer, samt udvider dets legeunivers. Derfor vægter vi også højt, at alle børn præsenteres for legens mange facetter for derigennem at kunne udvikle alderssvarende lege- og samspilsfærdigheder med legen som omdrejningspunkt i personlig, social og kognitiv udvikling.



Al leg er vigtig- også de lege, børnene selv sætter i gang. Derfor giver vi god tid og plads til børnenes egne initiativer og legefællesskaber. Vi bestræber os dog på at være så tæt på legen, at børnene kan støttes hvis samspillet bliver svært, eller når legen skal hjælpes videre. Vi igangsætter jævnligt fælles regellege, som børnene frit kan koble sig på. Når børnene deltager i regellege som "alle mine Kyllinger" eller "Banke Bøf" øves bl.a. sociale kompetencer, omverdensbevidsthed og fælles fokus.



En dreng på ca. 2,4 år har tæt tilknytning til én voksen, og der arbejdes med at udvikle relationer til både flere voksne og andre børn. I en situation, hvor drengen skal løsrive sig fra sin yndlingsvoksen, indleder en anden voksen en leg omkring usynlig vingummi. Drengen fanger efterhånden idéen og tager en usynlig vingummi og putter i munden. Flere børn kommer nysgerrigt til og begynder at deltage i legen. Legen udvikler sig til, at børnene putter usynlige vingummier i munden på hinanden og opnår en samhørighed med hinanden. Drengen og den voksne har et fælles tredje, som udvikler sig i samspil med andre børn. Drengen opnår her samspilsfærdighederne til at kunne lege og interagere med andre aldersvarende børn.



Læring



Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

Børn kan ikke 'ikke lære'. De lærer gennem krop og sanser. De lærer gennem kommunikation og sociale interaktioner, og læringen fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs.

I Jordbærmarken er der plads til at øve sig, lave fejl og prøve igen. Derfor er det også vigtigt for os, at der dagen igennem skabes tid og rum til skiftet mellem 'læren' og 'væren'.

Rammen for børnenes læring sættes i en vekselvirkning mellem børneinitierede lege, planlagte, voksenstyrede aktiviteter og rutinesituationer. Vi leder gerne efter børnenes eget legeindhold for at fange pejlemærkerne på, hvad gruppen er optaget af, og, når det er muligt, inddrage denne optagethed i planlægningen af læringsaktiviteter. Desuden har vi fokus på at sikre inddragelses- og succesmuligheder for de børn, som kun sjældent indgår aktivt i leg og aktiviteter.

Ligesom vi står på, at børn lærer hele tiden og i alle situationer, står vi også fast i den overbevisning, at børn lærer bedst gennem leg. Vi har derfor fokus på at tilbyde differentierede læringsmuligheder med legen som omdrejningspunkt. Dette giver alle børn mulighed for at tilegne sig alderssvarende færdigheder og kompetencer.

Færdigheder: Det at barnet over tid tilegner sig evnen til at mestre nye udfordringer. F.eks. kan det være at lære at vente på tur, udvikle sproget eller at tilegne sig nye motoriske færdigheder. Dette kan både ske i relation til en voksen, men sker også på egen hånd, efterhånden som barnet øver sig.

Kompetencer: Det at barnet lærer at anvende de nye færdigheder og tilpasse dem til de rela-



tioner og sammenhænge, som barnet er en del af. Det kan f.eks. handle om, at barnet lærer at begå sig grovmotorisk; "her kan jeg godt hoppe ned", "her skal jeg være forsigtig" eller "det er vist for højt oppe, så jeg bliver nede på jorden". Det kan også være, at barnet lærer at sige nej og mene nej, og på den måde evner at sætte grænser omkring sig, eller at det formår at vente på, at gyngen bliver ledig.

At udvikle færdigheder og kompetencer sker sideløbende og over tid, og processerne kan derfor ikke skilles ad i praksis. Men for at barnet ikke oplever gentagne gange at blive sat i situationer, som det endnu ikke mestrer, justerer vi løbende både tilbud og krav i forhold til barnets nærmeste udviklingszone (Vygotskij). Vi ved, at det kræver mange gentagelser i bevægelsen fra nærmeste udviklingszone til selv at kunne mestre. Derfor arbejder vi vekslende mellem 4 trin i læringsprocessen: 'Kan ikke', 'kan med hjælp', 'kan næsten' og 'kan selv'.



Når vi arbejder med læring gennem kreativitet eller fælles fokus, vægter vi processen fremfor det færdige produkt. Det betyder at målet med aktiviteten ikke sker på bekostning af børnenes perspektiv og egne initiativer. Derfor nyorienterer vi os ofte undervejs, så læringen der finder sted opleves meningsfuld for det enkelte barn. Det vigtigste er altså ikke at barnet lærer noget nyt, men mere at det lærer at være i læringen, at øve sig og at håndtere de frustrationer, der kan opstå undervejs i læringsprocessen.

Det er også i takt med læringsprocessen, dannelse kan finde sted. Barnet lærer nemlig også undervejs noget om sig selv og om sin omverden. Derfor er det altid vores intention, at barnet kan gå fra en "læringsproces" med en følelse af både at være rummet, holdt af og at være betydningsfuld for fællesskabet, selv når det ikke lige lykkes i f.eks. at tage sine sko på i garderoben. Her er vi særligt optagede af at sikre den trygge relation og ikke mindst kontekst (her: tid og sted) til at danne stilladset om sunde og gode lærings- og dannelsesprocesser, hvor barnets værdi aldrig kommer på spil.

Med andre ord: Hvad lærer barnet om sig selv, mens det lærer noget nyt?



Vi har valgt, at eftermiddagsmåltidet i børnehaven ikke er en bordaktivitet, fordi vi ønsker minimal forstyrrelse i børnenes igangværende lege og relationer. I stedet ringer vi med en klokke, som signalerer til børnene, at måltidet er parat og kan hentes ved cafébordet, hvor en voksen deler ud. Ofte kommer mange børn til på samme tid og derfor opstår der kødannelse, hvilket for nogle kan være en stor udfordring. Her stiller de voksne sig sammen med de børn i køen og hjælper dem gennem frustrationen. Vi opløser ikke køen eller springer foran, fordi det bliver svært, men vi rummer barnet ved at hjælpe det og vise omsorg, mens det øver sig.



Børnefællesskaber

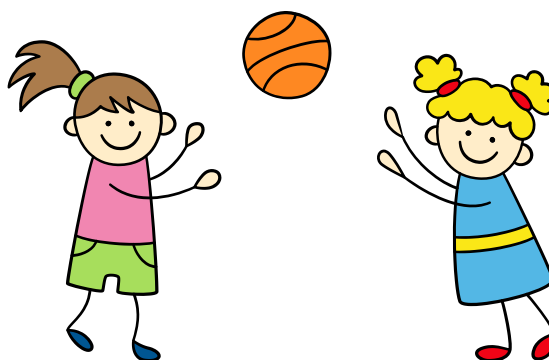


Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

For os er det vigtigt at skelne mellem det at indgå i en gruppe og det at være en del af et fællesskab. En gruppe er det, der opstår, når flere børn er samme sted på samme tid, mens fællesskabet opbygges gennem interaktioner, fælles lege og aktiviteter, som gør det muligt for barnet at opleve samhørighed. Her er det vigtigt at barnet kan deltage ud fra egne præmisser og bidrage på sin egen måde til gruppen. Denne oplevelse af fællesskab er knyttet til barnets tilknytning til sin omverden, og netop derfor arbejder vi i Jordbærmarken på, at alle børn udvikler trygge relationer til de medarbejdere, der er tæt omkring dem i institutionen.

Når vi arbejder med at styrke fællesskabet, sker det i en vekslen mellem at have fokus på det enkelte barn og på fællesskabet. Det betyder, at vi er opmærksomme på, at der både gives plads til, at barnet kan være nysgerrigt på fællesskabets perspektiver, og at fællesskabet ligeledes viser nysgerrighed på barnets initiativer og perspektiver. Derfor søger vi at positionere alle børn som betydningsfulde deltagere i fællesskabet, ved at børnene inddrages og høres, samt gives mulighed for deltagelse ud fra egne forudsætninger.



Vi arbejder her med "Den pædagogiske Bagdør", som betyder, at man kan være med i forskellig grad eller form. Et eksempel kan være, at der skal laves dyr i ler, men et barn har udfordringer med at håndtere leret. Her hjælpes barnet gradvist til at vænne sig at sanseindtrykket, eller det tilbydes i stedet for at male et dyr på papir eller måske at lave det i Lego.

Det at være en del af et fællesskab fordrer, at man forpligter sig på at værne om og bidrage til fællesskabet. Derfor bestræber vi os på, at børnene gives mulighed for at indgå i sociale og følelsesmæssige relationer til hinanden og til de medarbejdere, som er omkring dem. Vi forsøger at danne gode rammer for, at børnene motiveres til at bidrage med egne initiativer i hverdagens gøremål og aktiviteter ved at anerkende deres forsøg og inddrage dem i fælles aktiviteter. Børn er forskellige, og deres forudsætninger for at kunne deltage i fællesskabet er derfor også forskellige. Nogle børn vil blive udfordret på de krav, der er for deltagelse i børnegruppen. Når tingene bliver vanskelige at håndtere, kan det påvirke barnets oplevelse af samhørighed, og derfor holder vi fokus på, at det ikke er de samme børn, der gentagende oplever sig placeret på randen af fællesskabet. Her tager vi igen afsæt i nærmeste udviklingszone, så de planer, vi lægger, tilpasses forskellige børns styrker og kompetencer. Vi ser det som vores opgave at justere praksis løbende, så alle børn gives de bedst mulige betingelser for at indgå i og opretholde tilknytningen til fællesskabet.



Vi har valgt at veksle mellem store og små børnefællesskaber i hverdagen for på den måde at gøre det lettere for alle børn at få plads og opleve sig set, hørt og forstået. Vi deler børnene i helt små udviklingsgrupper de første 4 formiddage om ugen. Her tager vi afsæt i allerede etablerede legerelationer, men søger også at skabe rammer for, at nye relationer kan dannes ved at hjælpe børnene til at "få øje på hinanden" og få fælles oplevelser, som de kan bygge videre på. Grupperne justerer vi løbende ud fra, hvad der rører sig i børnegruppen, børnenes udvikling osv.



Alle børn indgår i mange forskellige fællesskaber; man er en del af sin familie, en del af Børnehuset Jordbærmarken og en del af sit gymnastikhold osv. Fordi vi tror på, at børn har behov for at høre til og opleve sig betydningsfulde, ønsker vi at styrke deres kompetencer til at indgå i det større fællesskab. Som en del af vores ugeprogram har vi i de små udviklingsgrupper sat 'Praktiske Gøremål' på som aktivitet. Her er børnene med til f.eks. at sortere affald, deltage i rengøring af legetøj, tørre borde af o. lign. Ønsket er, at børnene her lærer ansvarlighed, men også at de oplever sig som vigtige bidragsydere. Børnene er meget glade for disse opgaver og vokser af at være med.

Pædagogiske Læringsmiljøer

§

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Dagtilbudslovens § 8, stk. 3

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Pædagogiske læringsmiljøer sætter rammen for barnets læring og dannelse, og i Jordbærmarken anskuer vi læringsmiljøet ud fra følgende to grundlæggende elementer:

Det strukturelle læringsmiljø: Handler om den grundlæggende struktur og organisering af hverdagen. Det dækker bl.a. over hvor mange og hvilke børn, der er i en gruppe, over hvornår og hvilke aktiviteter, tilbud og gøremål, der sættes i gang og om hvilke krav, der er til børnenes deltagelse.

Det relationelle læringsmiljø: Handler om den del af læringsmiljøet, hvor kvaliteten af relationerne og medarbejdernes forståelse af at lede børnegruppen og de mikro-processer, der udspiller sig i kontakten barn/voksen og børnene imellem finder sted.

De to grundlæggende elementer er til stede gennem hele dagen, men kvaliteten af læringsmiljøet kan variere i forhold til, hvornår på dagen og i hvilke situationer og relationer noget udspiller sig. Det betyder altså, at læringsmiljøet både kan ses som en beskyttelsesfaktor og en risikofaktor for barnet set i forhold til, hvordan medarbejderne har grebet læringsmiljøet an. For at sikre et sundt læringsmiljø tager vi altid afsæt i den aktuelle børnegruppe. Det er ud fra børnegruppens interesser og muligheder for deltagelse, vi løbende justerer praksis, så vi i de pædagogiske rutiner og aktiviteter kan lykkes med at sætte relevante mål inden for børnegruppens nærmeste udviklingszone. Vi arbejder ligeledes ud fra forståelsen af, at måden, vi er sammen på, har betydning for den læring og dannelse, der opstår i de fælles processer. Derfor har vi hele tiden den trygge relation i højsædet og holder skærpet fokus på medarbejdernes evne til at regulere sig og etablere en tryk base for barnet. Kvaliteten af relationen er til enhver tid den voksnes ansvar.

Gennem dagen har vi en genkendelig og fast rytme, som bygges op omkring gentagelse og strukturer, så børnene ikke skal bruge unødige kræfter på at navigere i hverdagen. Vi tror på, at dette giver de bedste betingelser for, at alle børn får ro til at være deltagende i lærings- og dannelsesprocesser uanset deres individuelle forudsætninger. Vi vægter, at de pædagogiske tilbud i dagligdagen skal stimulere børnene følelsesmæssigt, socialt, kognitivt og kropsligt, hvilket finder sted i hverdagsrutiner, lege og planlagte aktiviteter både ude og inde.



Når vi er i vores udviklingsgrupper, er det især det relationelle læringsmiljø, vi fokuserer på. Det er her, vi hjælper børnene til at få øje på hinandens ressourcer, søger at udvikle venskaber og hjælper dem med at få fælles oplevelser, som styrker relationerne. Som voksen får vi også lettere ved at se børnenes optagethed og være nærværende uden for mange forstyrrelser.



Hver morgen i forbindelse med formiddagsmad holder vi samling i vuggestuen. Det giver børnene en rolig start på dagen, hvor de kan være i 'low arousal'. Alle børns fotos hænger på en tavle og sammen gennemgår vi, hvem der er til stede, og hvem der har fri. Vi bruger også tid på at gennemgå dagen; hvem skal hvad og med hvem. Her øves bl.a. social opmærksomhed og vedholdenhed, da det kan tage lidt tid, i en forudsigelig og genkendelig ramme. Der arbejdes både med det strukturelle og relationelle læringsmiljø.



Samarbejde med forældre om børns læring



Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring. Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

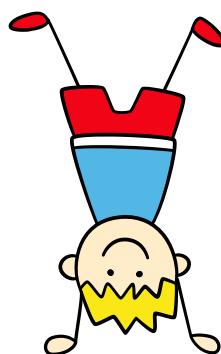
Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Alle forældre er forskellige, og derfor ser vi det som en vigtig opgave at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet differentieret og med fornemmelse for den enkelte families ønsker og behov. I samarbejde med forældrebestyrelsen afstemmes gensidige forventninger i forhold til de tilbud og muligheder, der skal være til stede i det generelle forældresamarbejde i Jordbærmarken. Med videre sikres det også, at der kan indgås individuelle aftaler i forhold til de børn og familier, hvor et udvidet samarbejde kan være nødvendigt.

Det er vigtigt for os, at samarbejdet baseres på gensidig tillid og respekt, og da vi anser forældrene for at være den vigtigste ressource i barnets liv, bruger vi aktivt deres erfaringer og viden i arbejdet med at sikre udvikling, dannelse, trivsel og læring for barnet. Netop ordet samarbejde er væsentligt for os, da det herved forstås, at såvel dagtilbuddet som forældrene har et ansvar. Det er vores ansvar at forældrene holdes orienteret og gives mulighed for at følge deres barns hverdag f.eks. gennem opdateringer om dagens forløb, billeder og den daglige formidling i overlevering mellem institution og hjem. På samme måde ser vi det som forældrenes ansvar at holde os orienteret, hvis der er noget i barnets liv, som forandrer sig eller fylder i en periode, så vi bedst muligt kan støtte op om barnets behov. Det er også forældrenes ansvar at holde sig orienteret om og bakke op om det arbejde, der foregår i Jordbærmarken i forhold

til barnets og børnegruppens trivsel og læring.

For at opnå de bedste betingelser for et konstruktivt forældresamarbejde tager vi afsæt i og viser respekt for den enkelte families perspektiver og behov i samarbejdet. Man kan til enhver tid bede om at få en samtale med personale om barnets trivsel, og vi forpligter os på at indkalde til samtale, hvis vi oplever, at der opstår noget, som kan være hensigtsmæssigt at få drøftet med familien. Gennem anerkendelse af forældrene som barnets primære omsorgspersoner vil vi være undersøgende på, hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer der er i barnets liv. Forældres kapacitet til at kunne etablere sig som en tryk base for barnet kan være påvirket af deres egne livsvilkår. Der kan i både kortere og længere perioder opstå risikofaktorer i barnets hjemmemiljø, eksempelvis en flytning eller skilsmisse, eller mere gennemgående problematikker, der strækker sig over tid. I relation hertil arbejder vi i Jordbærmarken med en tættere dialog og opfølgning på barnets og familiens trivsel og muligheder for at udvikles positivt. Det er vigtigt for os, at vi i disse situationer kan være en støttende faktor for familien, og at forældrene oplever sig set, hørt og forstået. Vi søger at sikre bekræftende interaktioner med forældrene og i fællesskab udarbejde en plan for, hvordan barnets behov kan tilgodeses. Det er vores klare overbevisning, at det er gennem dialog og fælles refleksioner i samarbejdet, at kvaliteten af både barnets hjemmemiljø og i det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet sikres bedst.



En god måneds tid før et nyt barn skal starte hos os, inviteres forældrene til en opstartssamtale i Jordbærmarken med den uddannede medarbejder, der er tilknyttet den klynge, barnet skal starte i. Her fortæller vi dels om, hvordan det er at starte i Jordbærmarken, og dels vil vi gerne høre om, hvordan barnets start på livet har været. Har mor f.eks. været sengeliggende en del af graviditeten, kan det have betydning for, hvordan barnets frø på det sansende niveau ligger i jorden, og vi kan fra starten være opmærksomme på, at her skal der gødes og vandes lidt mere. Vi vil gerne høre lidt om barnets vaner f.eks. i forhold til mad og søvn og i øvrigt forventningsafstemme med forældrene. Mødet skulle gerne være starten på et trygt og godt samarbejde, da trygge forældre ofte er et godt grundlag for en god start for barnet.

Børn i udsatte positioner

§

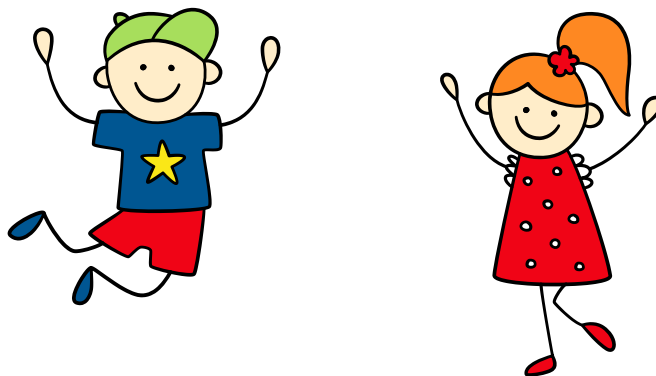
Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes. Dagtilbudslovens § 8, stk. 5

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Alle børn kan havne i udsatte positioner. At være i en udsat position defineres ud fra de samfundsnormer og den kultur, der er dominerende i de fællesskaber og sammenhænge, man indgår i. Jordbærmarkens forståelse af, hvornår et barn befinder sig i en udsat position, er: Når der over tid er for stor forskel mellem barnets grundlæggende behov og mulighed for deltagelse og de krav, tilbud og deltagelsesmuligheder, barnet møder i dagtilbuddets børnefællesskaber og/ eller i hjemmemiljøet. I denne ubalance vil barnet komme udenfor nærmeste udviklingszone, hvilket, når det strækker sig over længere perioder, vil belaste barnets nervesystem. Sker det, kan det påvirke barnets trivsel og udvikling samt dets mulighed for samhørighedsskabende oplevelser i fællesskabet.

Barnets risiko for at havne i en udsat position påvirkes både af arv og miljø, og udsatte positioner kan både være midlertidige og grundlæggende. At være i en midlertidigt udsat position kan affødes af f.eks. skilsmisse, flytning, dødsfald eller andre begivenheder, som for en periode skaber en belastning i barnets liv. Ved en grundlæggende udsat position er der tale om, at barnet af fysiologiske og/eller psykologiske årsager ikke udvikler sig alderssvarende og derfor ikke kan honorere de krav, samfundet eller måske endda dagtilbuddet stiller til dets deltagelse i alderssvarende fællesskaber.

Med afsæt i den fælles forståelse af, at alle har forskellige udviklingsbetingelser, ser vi ikke udsathed som et problem, men snarere som et livsvilkår for barnet. Vi tror på, at alle børn uanset vilkår kan udvikle sig og vokse i børnefællesskabet, og derfor møder vi dem også med positive forventninger, som afstemmes i forhold til nærmeste udviklingszone. For os er det vigtigt, at ethvert barn sikres mulighed for at indgå i pædagogiske tilbud, som tilpasses dets nærmeste udviklingszone, og hvor balancen mellem det lærende og værende styrker barnets deltagelsesmuligheder.



Ved at arbejde med afsæt i børnenes udviklingsalder frem for deres biologiske alder, søger vi at differentiere de tilbud og krav, som er i hverdagens rutiner, gøremål og aktiviteter. Herved ønsker vi at understøtte børnenes mulighed for at kunne mestre/ opleve succeser og at være en del af samhørigheden ud fra egne præmisser. Vi har desuden fokus på forudsigelighed, gentagelser og at arbejde i mindre grupper i løbet af dagen. Dette gør vi, fordi vi ved, at når rammerne og relationerne er trygge, frigives overskud til, at børnene kan udfordre sig selv og være nysgerrige på deres omverden.

Vi justerer jævnligt de pædagogiske tilbud, så læringsmiljøet tager afsæt i den aktuelle børnegruppe. Som eksempler kan nævnes: Etablering af legegrupper, nye måder at organisere samling på, særlige opgaver barnet inddrages i eller andre tiltag, der øger barnets deltagelsesmuligheder og dermed får betydning for dets trivsel og udvikling.

Når et barn er havnet i en udsat position, upåagtet om det er midlertidigt eller grundlæggende, har vi et særligt fokus på et tæt forældresamarbejde. Vi inddrager forældrene i arbejdet omkring barnets udvikling, trivsel, læring og dannelse gennem løbende dialog og etablering af fælles indsatser, hvor dette er muligt. Vi er i den forbindelse også opmærksomme på hvilke tilbud, der kan være til familien, som vil kunne støtte dem bedst muligt. Det er vores fokus at sikre forudsigelighed og genkendelse, så vi kan etablere stærke relationer, der giver både barn og forældre mulighed for at bruge os som en tryk base.



Et barn på ca. 3,5 år har svært ved at komme i leg med de andre børn. Barnet deltager dog aktivt i gruppens vokseninitierede aktiviteter som sanglege og regellege, men den mere uorganiserede og selvstændige leg er svær for barnet. Barnet bliver derfor igennem en længere periode tilbudt aktiviteter med en mindre gruppe børn omkring et fælles tredje. Dels for at få idéer til måder at være sammen med andre børn på, og dels for at børnene får øjnene op hinanden. Trods gentagne aktiviteter oplever de voksne ikke tilfredsstillende udvikling, og derfor bliver der etableret en legegruppe med de samme få børn, der sammen med en voksen et par gange om ugen leger skabelonlege, der langsomt udvides. Dette hjælper barnet til at knække koden i legen og barnet kan nu på egen hånd være i leg med andre børn.



Ind i mellem oplever vi, at et barn har en periode, hvor det er svært at sige farvel til forældrene om morgenen. I sådanne situationer tager vi en drøftelse med forældrene, så vi dels kan få klarlagt, hvad der evt. ligger til grund for situationen, og dels sammen kan aftale hvilke tiltag, der skal sættes i værk for at gøre afleveringen nemmere. Det kan være at afleveringen i en periode skal foregå i det samme rum, hvor yndlingslegetøjet står klar, eller der skal en bestemt ting med hjemmefra til at lette overgangen.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

§

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

I Jordbærmarken forpligter vi os på at have fokus på det enkelte barns lyst til og mod på at lære nyt og til at indgå i oplevelser, som kan være ukendte, fordi dette er nogle af de kompetencer, som er vigtige for at kunne opnå en god overgang fra dagtilbud til skole, hvor trivsel, læring, dannelse og udvikling gives gode betingelser. At lykkes med en tryk begyndelse på et nyt kapitel i barnets liv vil have betydning både her og nu og på lang sigt. Derfor ønsker vi også, at børnene får positive erfaringer med at danne nye relationer og indgå i differentierede læringsmiljøer, hvor børnefællesskabet styrkes. Der etableres på tværs af klynger i huset en 'storbørnsgruppe', som har til formål at styrke børnenes indbyrdes relationer og støtte udviklingen af de kompetencer, som rustar barnet til at kunne håndtere de krav, der er i forbindelse med at kunne indgå i læringsmiljøet på skolen.

Afsættet for arbejdet med overgange hviler på vores menneskesyn og forståelsen af, at barnets udviklingsbetingelser afhænger af muligheden for at opleve en tryk tilknytning, uanset om det drejer sig om overgang fra hjem til dagtilbud, fra vuggestue til børnehave eller fra børnehave til skole. Internt benytter vi os af en glidende overgang mellem vuggestue og børnehave, hvor barnet kommer på faste ugentlige besøg i sin kommende børnehaveklynge for at indgå i fællesskabet, samtidig med at medarbejdere omkring barnet kan etablere sig som trygge voksne for barnet, allerede før skiftet sker. Ved overgangen mellem dagtilbud og skole indgår vi i et tæt samarbejde med Hornslet skole, hvor flere indsatser over tid har til formål, at barnet og familien oplever sammenhæng og kvalitet i skiftet til skolelivet. Dette samarbejde er struktureret i et fælles årshjul, hvor der fra skolens side inviteres til forældre-info-aftener, besøg på skolen med børnehaven og planlægningsmøde mellem de forskellige dagtilbuds ledelser og skolen i forbindelse med klassedannelse m.m.

I storbørnsgruppen i Jordbærmarken har vi særligt fokus på at støtte børnenes selvhjulpenhed, selvregulering og samarbejdsevner. Det gør vi gennem pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og indsatser, der udarbejdes med afsæt i den konkrete børnegruppens behov og interesser. Dog ved vi også, at fundamentet for disse kompetencer udvikles tidligt i barnets liv, og derfor starter arbejdet med overgange allerede fra det første møde med barnet og forældrene i forbindelse med indkørings- og tilknytningsperioden. Vi ved nemlig, at den trygge tilknytning og relation i overgang fra hjem til dagtilbud også sætter spor i de kommende overgange, som børn og forældre senere står overfor. Gode erfaringer danner grobund for, at barnet og forældrene får lyst og mod på nye erfaringer i nye sammenhænge.



Jordbærmarkens storbørnsgruppe tager i løbet af foråret på 2 fællesbesøg på Hornslet Skole. Det første besøg giver børnene mulighed for at møde deres kommende børnehaveklassepædagog/lærer samt nogle af de andre børn, som de skal gå i tidlig SFO sammen med. På andet besøg til skolen har vi madpakker med. Der møder børnene igen deres børnehaveklassepædagog/lærer og klassekammerater. De får set klasselokaler og kommer ud at lege på skolens legeplads. Sidst på formiddagen spiser de madpakker sammen med de andre børn, som de skal gå i klasse med.



Inddragelse af lokalmiljøet



Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn. Dagtilbudslovens § 8, stk. 6

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Lokalmiljøet er en del af børns helt nære omverden uden for dagtilbuddet. Derfor lægger vi vægt på at bidrage til børnenes kendskab til det omgivende samfund og hvilke muligheder, dette tilbyder. For os er der tale om et tovejs læringsmiljø, hvor børnene oplever, at de også uden for Jordbærmarken er en væsentlig del af fællesskabet, som de både kan gå på opdagelse i og selv være aktive bidragsydere til.

Vi benytter os løbende af de kulturinstitutioner, der omgiver os, ligesom også nærliggende naturområder, legepladser og centrum besøges med jævne mellemrum. Vi deltager også i et fælles projekt med byens plejecenter, hvor børn fra børnehaven ca. 2 gange om måneden er med til Plejecenterets formiddagssamling, hvor der synges, leges og spises sammen på tværs af aldersskel. Her er børnene både modtagere og givere til et meningsfuldt fællesskab, der bygger bro på tværs af de to forskellige livsverdener.

Naturen er vigtig i vores hverdag, og derfor planlægges aktiviteter, som understøtter bæredygtighed og naturforståelse. Dette gøres som en naturlig integreret del af hverdagen, hvor vi køber miljøvenligt og økologisk, sikrer biodiversitet på egne områder og børnene selv sorterer skrald m.m.. Vi deltager desuden årligt i 'Naturens Uge' og 'Bag for en Sag', som begge dele rækker ud lokalt og landsdækkende.

Det er vores ønske at åbne børnenes muligheder for at indgå i større fællesskaber og kunne udvikle sig til medansvarlige borgere i samfundet – relationelt, kulturelt, samskabende, miljø-mæssigt m.m..



To gange om måneden besøger vi Rosenbakken, det lokale plejehjem, med en gruppe på ca. 12 børn. Vi hygger os sammen i et par timer med sang, leg og fælles måltid. Dette til stor glæde for både børn og "gamle". Her bygges der broer mellem generationer og relationer, og venskaber opstår både mellem personalet, de ældre og børnene.



Vi er så heldige at vi ligger i en skøn natur med nogle søde naboer der giver os lov til at kigge på deres flotte høns og klappe deres store heste. Vi har dannet relationer til disse naboer, så der bliver altid snakket, hvis vi støder ind i dem på vores vej. Ved juletid tager vi også altid en tur i kirken, som ligger længere nede ad vejen. Kirken tilbyder en børnevenlig gudstjeneste og det er altid en god oplevelse.



Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø



Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. Dagtilbudslovens § 8, stk.

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Børnemiljø er et fælles begreb, der dækker over det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø i dagtilbuddet.

Det fysiske miljø: Handler f.eks. om indeklima, indretning, legeplads, hygiejneforhold, rum-størrelser m.m.. I jordbærmarken bruger vi i høj grad naturen som en del af læringsmiljøet, hvilket giver børnene brede rammer for fysisk udfoldelse. Vi indretter os både ude og inde på en måde, der sikrer plads til fordybelse, bevægelse og udforskning. Det gør vi blandt andet ved hjælp af tydelige legezoner, legeredskaber, der styrker motorisk udfoldelse, og små områder, hvor man kan søge ro.

Det psykiske børnemiljø: Sætter fokus på forholdet mellem de ansatte og børnene samt børnene imellem. Vi lægger vægt på, at samspillet bærer præg af gensidig respekt, tolerance og trygge voksenrelationer. Også børnenes indbyrdes forhold understøttes via det gode eksempel og fælles oplevelser, hvor målet er, at børnene gennem sprog og handlinger lærer at vise interesse, omsorg og respekt for hinanden.

Det æstetiske læringsmiljø: Handler om, hvorvidt stuerne indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, der fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv..

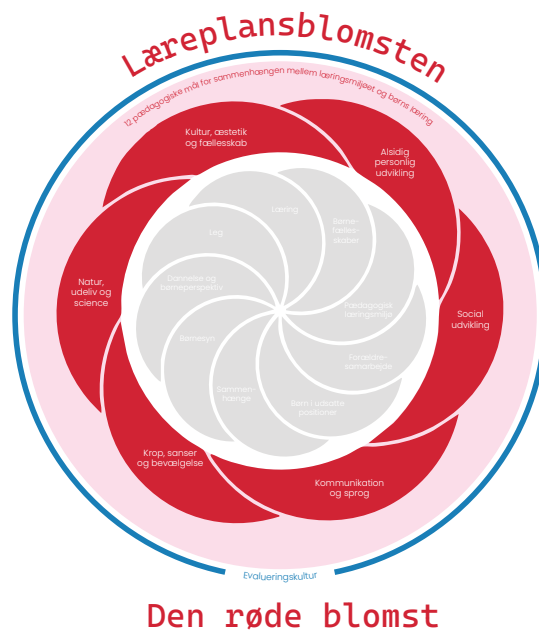
Hvordan Jordbærmarkens læringsmiljø er, skal vurderes i børneperspektiv, og derfor må børnenes oplevelser af børnemiljøet nødvendigvis inddrages i vurderingen af dette med udgangspunkt i børnenes modenhed, alder og udvikling. Vi stiller os i den forbindelse på det fundament, som de 6 læreplanstemaer udgør. Disse temaer udgør vigtige byggesten i det samlede børnemiljø, der består af både den fysiske, psykiske og æstetiske del.

Man kan sige, at vores tilgang til temaerne i læreplanen og det fælles pædagogiske grundlag understøtter det samlede psykiske børnemiljø for barnet fra 0-6 år. Det psykiske børnemiljø gødes og understøttes gennem vores menneskesyn og vores tilgang til dannelse, børneperspektiver, læring og leg i pædagogisk praksis. Ligeledes har vores tilgang til børn i udsatte positioner og forældresamarbejdet til hensigt at skabe et psykisk børnemiljø, der er sundt og nærende for alle børn og familier. Derfor vil de principper, der hører til disse emner i læreplanen samtidig understøtte og knytte an til arbejdet med det psykiske børnemiljø i Børnehuset Jordbærmarken.

I arbejdet med det fysiske og æstetiske børnemiljø har vi en dynamisk tilgang til vores indretning af både inde og udemiljøer, hvor formålet er at skabe et fysisk og æstetisk børnemiljø, der skaber sammenhæng mellem de strukturelle og relationelle læringsmiljø og de overordnede mål for de 6 læreplanstemaer. Når vi har fokus på vores indretning af de fysiske børnemiljøer både inde og ude, er vi optaget af at skabe en indretning, der naturligt understøtter børnenes selvstændighed og vækker deres nysgerrighed til at tage initiativ til leg og samspil med de andre børn. Vi indretter os med legezoner, som er afgrænsede og kodede til særlige aktiviteter og lege.

For at opnå bedst mulig fleksibilitet i de læringsrum vi skaber indendørs, benytter vi os i høj grad af møbler, der let kan flyttes rundt og dermed støtte op om behov og initiativer i den aktuelle børnegruppe. Da vi tilbringer en stor del af dagen ude på legepladsen, har vi også her tanke for variation i børnenes udfoldelsesmuligheder. Der er skabt zoner til såvel afgrænsede og rolige aktiviteter, men også områder, hvor mere vilde lege, hvor fysikken kommer i spil, er let tilgængelige for børnene.





Alsidig personlig udvikling

Engagement, Livsduelighed, Gåpåmod & Deltagelseskompetence

De pædagogiske mål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

§ 3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Jordbærmarkens omsætning af Lovgivningen

Hos jordbærmarken har vi aktivitets- og udviklingsgrupper, som er med til at udforske og udvikle hvert enkelte barns nærmeste udviklingszone. Hvert barns succesoplevelser italesætter vi og fejrer, så vi vedholder alle børns engagement og gåpåmod til at blive ved med at udvikle sig. Hos jordbærmarken er det vigtigt for os, at vi italesætter og hjælper med at udtrykke børnenes følelser. Vi lukker aldrig ned for børnenes følelser, og vi hjælper barnet til at kunne selvregulere dets følelser.

Jordbærmarken er en integreret institution. Derfor er der stor mulighed for leg og læring på tværs

af alle aldre. Det er med til at gøre deltagelsesmuligheder for leg større, og det kan ske i flere børnefællesskaber. Hos Jordbærmarken får børnene hjælp af de voksnes nervesystem til at regulere deres følelser. De kan spejle sig selv i de voksnes nervesystem, og derved hjælpes de til at komme fra høj arousal til lav arousal.



I børnehaven leger vi tit legen "Hund, der er nogle, der har taget dit kødben". Den kan leges på tværs af alder, og den er med til at øve børnene i behovsudsættelse, da alle børnene skal have lov at prøve at være hunden, der gætter. Samtidig er der også skift i arousal i denne leg, fordi man skal være helt stille, mens man lister ind og snupper kødbenet, mens der er plads til at være vild, når "hunden" er vågen.



I vuggestuen er selvhjulpenhed med påklædning en gentagende daglig aktivitet både på badeværelset og i garderoben. Når det ind i mellem bøvler og barnet bliver lidt frustreret, hjælper vi barnet via italesættelse af følelserne til at kunne udholde, at det er svært lige nu. Vi guider og støtter barnet i, hvad næste træk er, hjælper, hvis storetåen har sat sig fast i buksebenet, og fejrer sejren med et "du klarede det" og en high five, når det lykkes. På den måde udvikles barnets robusthed i at kunne klare udfordringer, samtidig med at zonen for nærmeste udvikling udvides.



Social udvikling

Deltagelse og medindflydelse, Empati & Legens betydning for social læring



De pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.*

§ 5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

Mennesket er et socialt væsen, der udvikler sig i samspil med andre og har behov for at høre til i et fællesskab. Derfor har vi fokus på, at alle børn indgår i positive og berigende fællesskaber, hvor der også gives plads til barnets integritet.

I Jordbærmarken har vi flere gange om ugen "udviklingsgrupper" om formiddagen, der i vuggestuen består af 3-4 børn og i børnehaven 6-8 børn til 1 voksen. Disse ændres ca. 5 gange om året og sammensættes med udvikling og relationsdannelse for øje. De er derfor nogle gange på tværs af alder, modenhed, udviklingsniveau, venskaber mv., hvor børnene kan få øje på og for hinanden og hinandens forskelligheder, tage ved lære af hinanden og hjælpe hinanden til udvikling. Andre gange sammensættes grupperne mere homogent, så der kan arbejdes målrettet på et område, der ligger indenfor hele gruppens nærmeste udviklingszone.

To gange om ugen slås to udviklingsgrupper sammen til "tvillingegrupper". Her er der mulighed for at udvikle sig i større sammenhænge, samt mulighed for at lave aktiviteter der kræver en voksen, der styrer aktiviteten (karavanefører), samt en der støtter aktiviteten og børnene i at kunne indgå med forskellige forudsætninger for deltagelse.

Herudover er der tidspunkter på dagen, hvor børnene er sammen i store grupper. Særligt på legepladsen sker det, at de faste klynger, som børnene ellers er opdelt i, mikser sig og leger på kryds og tværs. I ydertimerne først og sidst på dagen, er vuggestue- og børnehavebørn, til gavn og glæde for både store og små, ligeledes sammen.



I vuggestuen er der stort fokus på, at børnene hjælper hinanden. Det kan være, når en kammerat falder, at de omkringstående børn opfordres til at hjælpe barnet på benene igen, puste og æde og måske give et kram. Sætningen "er du okay?" høres tit, og børnene er også blevet gode til uopfordret at hjælpe hinanden. Dette gælder også i garderoben, hvor de hjælper hinanden med at lyne lynlås, trække støvler, ærmer og bukseben af.



Til samling i børnehaven øves der dagligt at vente på tur og tilsidesætte egne behov. Den voksne hjælper til, at alle får taletid, og det synliggøres for børnene, hvis tur det er til at tale. Der træffes små beslutninger vedrørende dagens forløb i samspil med børnene på en måde, der giver dem mulighed for at udøve deres demokratiske medbestemmelse. Emner for samlingen kan være, at det er ok i en venlig tone at sige "stop" og give håndtegn, drøftelse af hvordan det er selv at modtage et "nej" eller "stop" samt øvelse i at prøve at sætte sig i den andens sted og udøve empati.



Kommunikation og sprog

Interaktioner, Sproglige rollemodeller & Fællesskaber

De pædagogiske mål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

§

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

§ 7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

I Jordbærmarken har vi fokus på, at vi selv er en vigtig del af læringsmiljøet. Det viser sig ved, at vi er lyttende og opmærksomme på barnets perspektiv, så vi kan gribe barnets udspil og hjælpe det med at sætte ord på følelser, tanker, handlinger mv. Når barnet føler sig set og mødt, får det mod på at dele mere af sit indre og tør tage ordet i fællesskabet. Vi hjælper børnene til både at få plads og give plads, så alle kan komme til orde.

Vi er så vidt muligt i øjenhøjde med børnene, på gulvet eller ved bordet, hvilket gør relationen både mere nærværende og mere ligeværdig. Vi sætter ord på vores egne tanker og handlen samt på kammeraternes – både for at udvide barnets ordforråd og for at hjælpe barnet til at orientere sig og navigere i relationerne og samspillene.

Vi gentager særligt de små børns sætninger, for at vise at budskabet er modtaget og forstået samt for at anerkende barnets væren. Samtidig lærer barnet korrekt grammatik og udtale, når det hører den voksnes gentagelse.

Vi bestræber os på at have mindst 5 tur-tagninger i dialogen med barnet samt at stille åbne spørgsmål, der ikke kan besvares med "ja" eller "nej".

Rim, remser, fagte-sange og sanglege er en del af hverdagen, og børnene opfordres til selv at lege med ord og lave vrøvl-vers og sludder-snak.

Ugentlig dialogisk læsning, hvor en voksen og en mindre gruppe børn har en hyggelig stund sammen med læsning af og samtale om en bog, understøtter både børnenes ordforråd, udtale, abstrakte tankegang og hukommelse.

Vi forsøger at vække og opmuntre børnenes interesse for skrift og bogstaver, ved at italesætte når vi bruger skriftsprog, både når vi læser og når vi skriver, og børnene opfordres til at lege-skrive, når de tegner samt hjælpes til at skrive deres eget navn.

For de børn, der har særlige sproglige udfordringer, etableres sproggrupper, hvor få børn sammen med en voksen leger med sproget ca. en gang om ugen.

Jordbærmarken deltager sammen med hele Syddjurs Kommune i konceptet "Vi Lærer Sammen" (VLS). Her arbejdes i moduler af 2 uger med de samme fokusord (ord der ofte forekommer i daglig tale). Her er både fokus på sproglige, matematiske, eksekutive og socioemotionelle kompetencer.



I vuggestuen er tegninger med de mest anvendte baby-tegn hængt op på væggen ved spisebordene. Tegnene anvendes særligt i spisesituationen sammen med spørgsmålene "Er du tørstig, træt, færdig" mv., og efterhånden kan børnene også bruge tegnene til at gøre sig forståelig med. Herved får børnene følelsen af at have værdi og får mod på at kommunikere mere.



Krop, sanser og bevægelse

De pædagogiske mål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

§ 9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

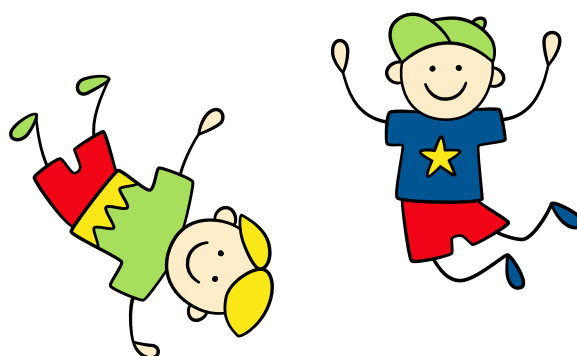
Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

I Jordbærmarken opholder vi os en stor del af tiden ude i al slags vejr på vores "legeplads", som er en stor naturgrund med ujævnt terræn, skrænt/bakke, jordhøj, "kløft" med broer over og forskelligt "vildt" underlag. Herudover er der gynger og forskellige "redskaber" til at bygge forhindringsbaner med.

Vi tager på ture i nærområdet til både legepladser, skov og anden natur – ofte bare over brakmarken til de to nærliggende jordhøje. Turene foregår både til fods, med klapvogn og i vores el-ladcykler med plads til 6 børn.

Indendørs har vi et motorikrum med klatrevæg/ribber og forskellige gynger samt store puder og forskelligt motorikleggetøj/redskaber. Der er også et par små rutsjebaner og "pudeøer" forskellige andre steder i huset.

"Motorik", dans, musik/rytmik som aktivitet forekommer flere gange om ugen både inde og ude, og der igangsættes dagligt regellege med meget bevægelighed så som "Alle mine kyllinger", "Bankøb" eller fangelege. Særlig sjovt er det, når den voksne skal fanges!



I vuggestuen er der fokus på bevægelse, selvhjulpenhed og "mestring", når børnene skal kravle op og ned fra stole, pusleborde og krybber. Der leges dagligt sanglege med fagter og bevægelse, hvor der krybes, kravles, hoppes og øves balance.



I børnehaven er VLS-modulets billeder med fokusord hængt op på væggen, og børnene skiftes til at gå op til væggen og pege på billedet, der passer til det fokusord, pædagogen nævner. Efterfølgende leger den lille børnegruppe og den voksne en leg, hvor ordene indgår, så børnene skal anvende ordene i den rigtige kontekst. En anden gang havde hele teamet tema om skelettet. De lærte om skelettet, lavede billeder af skelettet med forskellige pasta og sang "De skøre knogler".



I vuggestuen leges der "vaskehal", hvor børnene på skift er en bil, der køres i vaskehallen. Der sidder en voksen og nogle børn omkring "bilen" og med hænderne masserer "sæben" på "bilens" ryg, arme og ben og bagefter skylles sæben af med trommende bevægelser med fingrene. Andre gange er børnene en pizza, der skal æltes, rulles, smøres tomatsovs på mv.

Natur, udeliv og science

De pædagogiske mål:

§

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

§ 11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Jordbærmarkens omsætning af lovgivningen

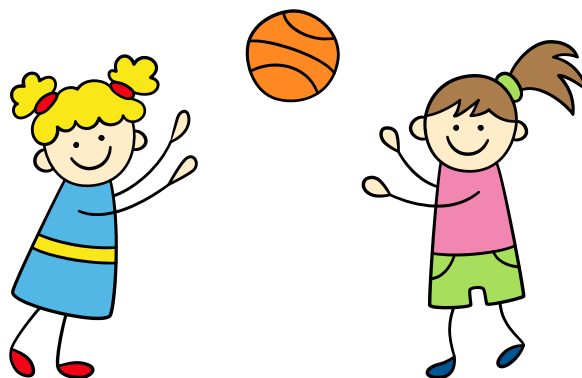
Som naturinstitution er det en selvfølgelighed, at vi opholder os meget ude. Mest på vores dejlige naturgrund, men også på ture i naturen omkring os med krat, skov, bæk og marker med eller uden køer, heste og får. Sammen med børnene samler vi de ting, som naturen kaster af sig (kastanjer, kogler, bog, agern mv.), som tages med hjem og anvendes til spiring, kreative aktiviteter og evt. madlavning på bål.

Vi er nysgerrige på naturen året rundt; studerer tågen og vanddråberne i edderkoppespind, eksperimenterer med isen fra vandpytterne, ser det spirer og gro i vores højbede, samler småkravl i terrarier, så vi kan undersøge dem nærmere inden de sættes ud igen, og følger markblomsternes udvikling fra knop til blomst, hvor bien sætter sig.

På hegnet og huset hænger infotavler om dyr, træer, geometriske figurer mv. De bruges både sammen med en voksen, men lige så tit står en lille gruppe børn og peger på og samtaler om billederne.

Naturen er også indenfor i Jordbærmarken. Vægudsmykningen er præget af naturen, og børnenes produkter lavet af naturens materialer pynter overalt. Derudover arbejder vi året rundt med bæredygtighed som affaldssortering, sluk lyset, luk for vandet m.m.

Udover at arbejde med matematisk forståelse gennem VLS falder det naturligt ind i dagligdagen, når vi i forbindelse med samlinger, tøjskift og sang tæller alt fra fingre til tæer og laver små nedtællinger. Derudover har vi løbene fokus på brug af forskel i størrelser, længder og bredder.





Vi går jævnligt tur gennem den lille naboskov, og ved gentagne besøg har den voksne vist, hvordan man kan finde små dyr ved at brække løst bark af rådne træstubbe. Nu går børnene på eget initiativ i gang med at lede efter kryb, så snart de kommer ind i skoven. Bænkebider og muldvarpeskud er allerede blevet en del af de store vuggestuebørns ordforråd.



I børnehaven har en udviklingsgruppe "praktisk dag" og er i gang med at tømme affaldskasserne ud i de store containere. De kender farverne og symbolerne på containerne og får snart sorteret affaldet i de rigtige containere. Pap-containeren er ved at være fyldt, så børnene må op og hoppe i den, så indholdet kan blive mast sammen. Hvor mange børn skal mon op i containeren, før de er tunge nok til at mase indholdet?



Kultur, æstetik og fællesskab

Kulturelt indtryk og udtryk & Kultur og fællesskab

De pædagogiske mål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

§ 13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Jordbærmarkens omsætning af lovgivning

I Jordbærmarken fejrer vi årstidernes forskellige traditioner. Vi klippe/klistre med forskellige materialer og pynter op til fastelavn, påske og jul. Til fastelavn klæder vi os ud og "slår katten af tønden". Til påske og jul serverer vores køkken frokost med traditionelle retter. Den 1. april markerer vi Jordbærmarkens fødselsdag med et stort fælles kageprojekt. Når bøgen springer ud, fejrer vi foråret med nationalsang og is! Til Sankt Hans har vi bål med heks og midsommer-visen. Efter sommerferien finder vi en dejlig varm dag, hvor vi holder "store badedag" og pjasker med vand (og brandslangerne bliver testet!). Slut oktober holder vi "Græskaruge", og til jul flytter nissen ind. Vi har genkendelige sange til alle traditionerne.

Børnenes fødselsdage fejres i Jordbærmarken med fødselsdagsgave, sang og hurra råb. Barnet/forældrene vælger selv, om og hvad de vil medbringe til uddeling, dog max. én sød ting. Forældrene er velkomne til at deltage.

Børnene har altid adgang til papir og farveblyanter, og i Udeværkstedet er der mange forskellige materialer og også en lille "sløjde-afdeling".

Jordbærmarken deltager i projektet "Leg på plejehjemmet", hvor de hver anden uge besøger de ældre og sammen kigger i Lege-kufferten.



I børnehaven har den voksne gentagne gange fortalt det samme eventyr. Nogle gange har der været anvendt handskedukker i fortællingen. Børnene kender fortællingen godt nu, råber med på replikkerne og er begyndt at foreslå sig selv til nogle af rollerne. Så en dag inden fortællingen skal begynde, finder nogle børn og den voksne udklædningsstøj frem, og børnene bliver tildelt roller i fortællingen. De andre børn kommer til og sætter sig på "tilskuer-trappen". Der bliver bukket og klappet efter forevisningen, og nu er det nogle andre børns tur til at få roller i en anden fortælling.



Evalueringskultur

I Jordbærmarken bestræber vi os på at have en tydelig og stærk evalueringskultur, der kører i flere spor.

For det første arbejder vi ud fra et fælles årshjul, hvor aktiviteter, der især knytter an til den røde læreplans blomst planlægges, gennemføres og evalueres på tværs af hele huset. Det er her vores årshjuls traditioner slår rod, men også gødes, omplantes eller rives op ved roden, alt efter hvad evalueringen fortæller os, der vil være meningsfuldt at gøre.

For det andet har vi kvartalsvis indlagt henholdsvis evaluerings- og planlægningsuger. Her har hvert team/ klynge to hele formiddage til at evaluere på og planlægge det overordnede pædagogiske fokus, de vil sætte spot på i forbindelse med læring gennem hele dagen. Det er typisk tematikker vi kender fra 'Klar Til Læring' eks. vedholdenhed, nysgerrighed, robusthed m.m. Afsættet i dette arbejde tages altid i den aktuelle børnegruppens behov og udviklingspotentiale.

Endelig er vi en del af 'Vi Lærer Sammen' (VLS) partnerskab med Trygfondens Børneforskningscenter. VLS er en evidensbaseret pædagogisk ramme, der kan bruges hele året. Her arbejdes målrettet med at styrke børnenes udvikling indenfor sprog, matematik, eksekutive funktioner og socioemotionelle kompetencer. Måden at skabe gode betingelser for denne læring hviler på kvalitet i interaktion med børnene og at læringsmiljøet understøtter plads til fordybelse, udforskning og fokus i tæt relation til de voksne. Der udarbejdes løbende datarapporter, som danner grundlag for pædagogfaglige refleksioner over egen praksis. Det gør det muligt at justere læringsmiljøet, så det i endnu højere grad er tilpasset børnegruppens behov.

For al evaluering gælder at vi ønsker at blive klogere på vores praksis på en måde, der kommer børnene til gavn og som sikrer vedvarende udvikling af kvalitet i hverdagen.



